

Heinrich RIIKOJA

90-aastane

8. märtsil sai 90-aastaseks Eesti vanema põlvkonna loodusteadlane, ENSV teeneline teadlane, doktor, professor Heinrich Riikoja.

Heinrich Riikoja sündis 1891. aastal Rakkes postiametniku perekonnas. Heinrich Riikoja isa oli 1886. aastal määratud siinse postkontori ülemaks. Elati postkontorimajas, mis on mitmete ümberehitustega säilinud tänaseni ja asub Rakkes Faehlmanni tänav 26. Praegu paikneb siin Rakke sidejaoskond.

1892. aastal kolis perekond Rakkest Pljussasse. Professor Riikoja õde Marta Sillaots meenutab venda kui väga liikuvat last. Oma memuaarides kirjutab Marta Sillaots: «Eriti tõmbas teda Pljussa jõgi. Mitte ei tea, mis teda jõe poole kiskus, kuid kogu pere pidi alatasa valvel olema, et ta vette ei sulpsaks.» Pljussas elati vähem kui aasta. 1892. aasta lõpul tuli perekond Tapale, kuid juba 1893. aasta oktoobris määrati pereisa ametnikuks Rakvere postkontorisse. Järgmisel aastal kolis perekond Tallinna.

1910. aastal lõpetas H. Riikoja Tallinna Nikolai gümnaasiumi ja astus Tartu Ülikooli. Juba üliõpilasena käis ta ekspeditsioonidel Volga deltas, Valge mere rannikul. H. Riik-

oja kitsamaks erialaks sai hüdrobioloogia, s. o. teadus elust vees. Alustanud enda teadlaseks kujundamist neil üliõpilasaastate rännakutel, on ta küpse teadlasena jätkanud Eesti sisevete uurimist ja uurimise organiseerimist pikade aastate kestel.

Pärast ülikooli lõpetamist 1918. aastal töötas H. Riikoja zooloogia õppejõuna kuni pensionile siirdumiseni 1958. aastal.

Professori, kateedrijuhataja töö kõrval oli H. Riikoja korduvalt ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna dekaan ja esimene nõukogudeaegne Tartu Ülikooli rektor.

Suurel osal Eesti zooloogidest on au pidada H. Riikojat oma õpetajaks. Õppejõuna tunti teda kui nõudlikku, laia silmaringiga inimest, kes oskas oma teadmisi kütkestavalt jagada.

Pingelise pedagoogitegevuse kõrval oli H. Riikoja viljakas teadlane. Tema sulest ilmunud teaduslike tööde nimekiri ulatub ligi 50 nimetuseni, lisaks õpikud, tõlked ja väiksemad artiklid.

Laiemalt on tuntud H. Riikoja käsiraamatud nagu «Selgrootute loomade süstemaatiline nimestik», «Kodumaa kalad», «Eesti järvede nimestik» jpt.

Oma organisatorivõimeid on ta rakendanud mitmetes ühiskondlikes organisatsioonides loodusteaduslikku tööd korraldades. Pikka aega juhtis H. Riikoja Looduseuurijate Seltsi järvekomisjoni. 1960. aastal valis Looduseuurijate Selts ta oma auliikmeks.

1958. aastal siirdus juubilar pensionile, kuid ta jagab nüüdki õpilastele ja kolleegidele oma teadmisi ja nõuandeid. Ta on Zooloogia ja Botaanika Instituudi teadusliku nõukogu liige. Tema töötulemusi kasutavad tänuga mitmed järgnevad teadlaste põlvkonnad. Tema väljatöötatud uurimissuunad ja koolitatud arvukad järglased on Nõukogude Eesti hüdrobioloogiataeaduse viinud kõrgele tasemele. Auväärne juubilar on oma töö- ja saavutusterohkel eluteel andnud palju väärtuslikku oma rahva kultuuri varasalve.

Ene HELM